

תורה שבעל-פה

לקט מצוות

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (20x4) — 80 נקודות

פרק שני — (10x2) — 20 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (80 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 1-5 (לכל שאלה – 20 נקודות).

1. מצוות שמיטת קרקעות (פד)

א. "והשביעת תשמטנה ונטשתה... כן תעשה לכרמך לזיתך" (שמות, כ"ג, י"א).

(1) המדרש (מכילתא) שואל: "והלוא הכרם והזית בכלל היה?".

באר בלשונך את שאלת המדרש.

(2) הסבר את התשובה של המדרש על שאלה זו.

(7 נקודות)

ב. "משורשי המצווה, לקבוע בלבנו ולצייר ציור חזק במחשבתנו עניין חידוש העולם".

לפי בעל ספר החינוך, הסבר את הקשר הרעיוני בין מצוות שמיטה ובין חידוש העולם.

(6 נקודות)

ג. כתוב מהו דין עבודת הקרקע, ומהו דין ספיחין במקומות האלה:

(1) מקום שהחזיקו בו עולי בבל. נמק את תשובתך.

(2) מקום שהחזיקו בו עולי מצרים, ולא עולי בבל.

(7 נקודות)

2. להניח פאה בשדה (רטז)

א. האם עני שהוא גוי רשאי ליטול פאה? נמק.

(2) הסבר את השורש של מצוות פאה.

(7 נקודות)

ב. (1) "במידה שאדם מודד - בה מודדין לו".

לפי בעל ספר החינוך, הסבר את יישום עיקרון זה במצוות פאה.

(2) ציין מצווה נוספת המבטאת את העיקרון "מידה כנגד מידה", והסבר את יישום עיקרון זה במצווה שציינת.

(7 נקודות)

ג. "עני אחד אומר לחלק הפאה ביניהם, וחבריו אומרים לְבוֹז".

(1) כתוב בלשונך את הטענה של כל אחד מן הצדדים.

(2) איזו מן הטענות תואמת את ההלכה?

(6 נקודות)

3. מצוות קידוש השם (רצו)

א. ציין שני מצבים בעברות שאינן עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים שהדין בהם הוא ייהרג ואל יעבור. (6 נקודות)

ב. במדרש מסופר על אנשים שמסרו את נפשם על קידוש השם ונהרגו משום שקיימו מצוות עשה כגון ברית מילה ונטילת לולב.

(1) אנשים אלו פעלו לכאורה שלא לפי ההלכה. הסבר מדוע.

(2) על פי בעל ספר החינוך, מי רשאי למסור את נפשו במצב המתואר במדרש, ומדוע? (7 נקודות)

ג. בעל ספר החינוך דן בגוי שהכריח יהודי לבוא על אישה ש"קידושים תופסין בה".

(1) הסבר את המושג "קידושים תופסין בה", וכתוב דוגמה אחת למושג זה.

(2) מהו הדין במצב המתואר?

(7 נקודות)

4. מצוות תענית ביום עשירי בתשרי (שיג)

א. לפי בעל ספר החינוך, מדוע ראוי להימנע מאכילה ומשתיה דווקא ביום שהאדם נידון בו? (7 נקודות)

ב. (1) כתוב במדרש (ספרא): "מניין שיום הכיפורים אסור ברחיצה ובסיכה [ובנעילת הסנדל] ובתשמיש המיטה? תלמוד לומר 'שבת שבתון' (ויקרא כ"ג, ל"ב)".

הסבר את הלימוד מן המילים "שבת שבתון".

(2) איזה סנדל אסור לנעול ביום הכיפורים, ועל פי איזו מצווה קבעו חז"ל שדווקא

סנדל זה אסור?

(7 נקודות)

ג. (1) מהו שיעור השתייה האסור מן התורה ביום הכיפורים, ומהו הדין אם שתה כשיעור

זה בשגגה?

(2) אילו עברות עבר אדם ששתה שיעור זה במזיד, ומהו עונשו?

(6 נקודות)

5.

לעשות מעקה לגגו (תקמו)

א. "ועשית מעקה לגגך" (דברים, כ"ב, ח').

לפי בעל ספר החינוך: "דיבר הכתוב בהווה".

הסבר והדגם את דבריו. (7 נקודות)

ב. לדברי בעל ספר החינוך, בתקופת התנ"ך נהג עם ישראל לפי כלל זה: "כל הסומך על הנס -

אין עושין לו נס" (שבת, לב ע"א).

פְּתוּב את ההוכחה של בעל ספר החינוך לדבריו. (7 נקודות)

ג. (1) הסבר מה הם "מים מגולין", ומדוע אסרו חכמים לשתות ממים אלה.

(2) בעל ספר החינוך כתב: "והעובר על זה ומניח גגו או בורו בלא מעקה - ביטל עשה זה,

וגם עבר על לאו ד'לא תשים דמים בביתך'".

הסבר את הלאו המודגש בקו. בתשובתך באר את המילה "דמים".

(6 נקודות)

◀ המשך בעמוד 5

פרק שני (20 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 6-8 (לכל שאלה – 10 נקודות).

6. מצוות נטילת לולב (שכד)

א. לפי ספר החינוך, ציין שני טעמים לבחירה בארבעת המינים המשמשים למצווה זו [אין צורך

לפרט את טעם הבחירה בכל מין ומין]. (6 נקודות)

ב. "האדם נפעל כפי פעולותיו שיעשה תמיד... ועל כן... המקום... הרבה להם מצוות".

הסבר את דברי בעל ספר החינוך. (4 נקודות)

7. לברך ה' אחר אכילת מזון (תל)

א. הסבר את הביטוי "יתברך" שנאמר בתפילות. (4 נקודות)

ב. מדוע מברכים על המצוות "עובר (= קודם) לעשייתן", ואילו את ברכת המזון מברכים

אחרי האכילה? (6 נקודות)

8. שאלות קצרות

ענה על שניים מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף – 5 נקודות).

א. מצוות סיפור יציאת מצרים (כא)

לפי בעל ספר החינוך, בליל הסדר מברכים פעמיים ברכת "בורא פרי הגפן" ופעם אחת ברכת

"על הגפן" (ברכה אחרונה). ציין באילו שלבים של ליל הסדר מברכים ברכות אלה.

ב. מצוות אהבת ישראל (רמג)

"שורש המצווה ידוע, כי כמו שיעשה הוא בחברו, כן יעשה חברו בו".

הסבר את המשפט המודגש בקו, וכתוב את התוצאה של ההתנהגויות המתוארות

במשפט זה, לפי בעל ספר החינוך.

ג. מצוות אהבת ה' (תיח)

לפי ספר החינוך, הסבר כיצד יש לקיים את המצווה "ואהבת את ה' אלוהיך".

בהצלחה!